

Yönetici Karar Süresi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yönetici Karar Süresi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33395>

Özet

Yönetici Karar Süresi Ölçeği (YKSS), yöneticilerin karar süreci sırasında harcadıkları zaman ve bu zamanın algılanan etkinliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometri aracıdır. Ölçek, Sedat Bostan ve İbrahim Durmuş tarafından 2017 yılında yayımlanan bir çalışmada kapsamda geliştirilmiştir. Temel amaç, örgütsel bağlamda karar verme hızının ve bu hızın altında yatan faktörlerin sistematik olarak değerlendirilmesini sağlamaktır. Bu ölçek, özellikle sahilik yönetimi ve genel işletme alanlarında, yöneticilik pozisyonundaki bireylerin karar verme stillerini zamansal boyut üzerinden analiz etmeye odaklanmaktadır.

Ölçeğin geliştirilmesi, karar verme mekanizmalarının sadece kalitatif değil, aynı zamanda kantitatif (zamana dayalı) yönlerinin de incelenmesi gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Çalışmada, yöneticilerin karar alma süreçlerinde acelecilik, erteleme veya sistematik değerlendirme gibi davranışsal eğilimlerini ölçmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Yönetici Karar Süresi, Karar Verme, Örgütsel Davranış, Zaman Yönetimi, Ölçek Geliştirme, Yönetim Psikolojisi, Sahilik İdaresi.

Yazarlar

Sedat Bostan, İbrahim Durmuş.

Amaç

Yönetici Karar Süresi Ölçeği'nin birincil amacı, organizasyonel rollerde görev yapan bireylerin, özellikle yönetici pozisyonundaki kişilerin, karmaşık durumlar karşısında karar verme eylemini ne kadar sürede gerçekleştirdiğini ve bu sürenin altında yatan psikolojik dinamikleri belirlemektir. Geleneksel karar verme ölçekleri genellikle kararın kalitesine veya risk alma eğilimine odaklanırken, YKSS, kararın zamanlamasına, yani karar verme hızına odaklanarak literatürdeki bir boşluğu doldurmayı hedeflemiştir.

Bu araç, yöneticilerin karşılaştıkları sorunları analiz etme, alternatifleri değerlendirme ve son karar verme aşamalarında harcadıkları süreyi standardize edilmiş bir şekilde ölçerek, bireysel karar verme stillerinin örgütsel performansa etkisini araştırmacılar için ölçülebilir hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, sahilik idaresi gibi hızlı ve kritik kararların alınmasını gerektiren sektörlerdeki yöneticiler için özel bir öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, yöneticilerin karar süreci ile ilgili algılarını ve davranışlarını ölçen çok boyutlu bir yapı üzerine kurulmuştur. Yapının temelini, yöneticinin bir karar alırken gösterdiği zamansal tepkinin iki ana kutbu oluşturur: aceleci veya dürtüsel karar verme ve aklıyla gecikmeli veya ertelemeli karar verme. Ölçek bu iki uç nokta arasındaki dengeli ve etkin karar süresini değerlendirme amaçları.

YKSS, teorik olarak, karar verme sürecine ayrılan zamanın etkinliğinin ve bu sürecin stres veya baskı altında nasıl değiştiğinin bir göstergesi olarak hizmet eder. Geliştirme amaçlarında, ölçeğin, yöneticilikteki zamansal baskı, bilgi toplama süresi ve karar verme özgüveni gibi alt boyutları yansıtacak şekilde yapılandırılmış varsayılmaktadır. Bu boyutlar, yöneticinin karar verme hızını etkileyen bilişsel ve duygusal faktörleri kapsamaktadır.

Geçerlik

Kaynak metinde geçerlik analizlerine dair spesifik bir bilgi sunulmamış olsa da (belirtilen değer: -), ölçek geliştirme çalışmalarının standardı gereği, Yönetici Karar Süresi Ölçeği'nin geçerliliğinin çeşitli yöntemlerle test edildiği varsayılmaktadır. Bu yöntemler arasında, ölçek maddelerinin ölçmek istediği yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini gösteren kapsam geçerlik (Content Validity) ve ölçeğin teorik yapıyla uyumunu inceleyen yapı geçerliliği (Construct Validity) bulunmaktadır.

Yapı geçerliliği genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenir. Ölçeğin, karar verme hızını ölçen diğer ilgili yapılarla (örneğin, zaman baskısı veya dürtüsellik) beklenen ilişkileri gösterip göstermediği de ölçülmüş olmalıdır (ölçüt bağıntılı geçerlik). Detaylı geçerlik bulguları için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlilik

Orijinal kaynakta güvenirlik değerleri belirtilmemiştir (belirtilen değer: -). Ancak, akademik bir ölçek geliştirme çalışmasında, Yönetici Karar Süresi Ölçeği'nin iç tutarlılığının yüksek olması beklenir. İç tutarlılık, genellikle Cronbach Alfa (güvenirlilik) katsayısı kullanılarak rapor edilir.

Ölçeğin maddelerinin, aynı yapıyı ölçme konusunda ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa değerinin kabul edilebilir bir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olması gerekmektedir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde tutarlılığının test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirliğinin de raporlanmış olması olasıdır. Bu güvenirlik göstergeleri, ölçeğin tutarlı ve güvenilir ölçümler sağladığını teyit etmek için hayati öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Yönetici Karar Süresi Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi tekniklerinin

kullanıldığı kabul edilmektedir. Geliştirme aşamasında, muhtemelen maddelerin temel faktör yapısının ortaya çıkarmak için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa birden fazla alt boyuttan mı oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Eğer ölçek birden fazla alt boyuta sahipse (örneğin, "Hızlı Karar Verme Eğilimi" ve "Analitik Erteleme Eğilimi"), bu alt boyutların belirlenmesi, yöneticilerin karar verme süreçlerindeki farklı zamansal stratejileri anlamak için kritik öneme sahiptir. Faktör analizinin ardından, elde edilen yapının örneklemden bağımsız olarak doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) de kullanılabilir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme

Format: Orijinal makalede derecelendirme bilgisi yer almamakla birlikte, psikometrik standartlara uygun olarak genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi bir derecelendirme kullanıldığı varsayılmaktadır (Örn: "Kesinlikle Katılıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Örgütsel bağlamda çalışan yöneticiler ve idari personel.

Yaş Grubu: Yetişkin (Genellikle 25-65 yaş arası çalışan profesyoneller).

Popülasyon Detayları: Ölçeğin ilk geliştirme çalışması, genellikle sağlık sektörü yöneticileri veya kamu/özel sektördeki farklı yönetim kademelerinde görev yapan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim (Self-report) ölçeği. Katılımcılar, kendilerine sunulan maddeleri kendi karar verme davranışlarına göre değerlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Yönetici Karar Süresi Ölçeği, Hacettepe Sağlık Dergisi, Sedat Bostan, İbrahim Durmuş, Örgütsel Karar Verme, Yönetim Stilleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı Kuruluş E-posta Adresleri: sbostan29@gmail.com (Sorumlu Yazar: Sedat Bostan)

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Ölçek, akademik bir dergide yayımlanmış bilimsel bir çalışmada ürünüdür (2017). Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir, ancak ticari olmayan amaçlar için genellikle ücretsizdir. Sorumlu yazarın iletişim adresi (sbostan29@gmail.com) izin talepleri için kullanılabilir.

Test Yolu?: 2017.

Kaynaklar

Bostan, S., ve Durmuş, B. (2017). An attempt to develop a scale on the decision process: The manager decision time scale. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 20(2), 125-141.

Bu çalışmanın tam metnine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: an-attempt-to-develop-a-scale-on-the-decision-process-the-manager-decision-time-scale-toad.pdf

Yönetici Karar Süresi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler için lütfen Sedat Bostan ve Brahim Durmuş (2017) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurunuz.